

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ

Кафедра обліку і аудиту

ПРОГРАМА КУРСУ

з дисципліни

«ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Харків – 2014

Методичні вказівки розглянуто і затверджено на засіданні кафедри обліку і аудиту 15 серпня 2012 р., протокол № 1.

Призначено для студентів і слухачів ІППК напрямку підготовки 6.030509 «Облік і аудит».

Укладачі:

професори Н.В. Чебанова,
Т.І. Єфіменко,

Рецензент

проф. О.Г. Кірдіна

ПРОГРАМА КУРСУ
з дисципліни

«ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Відповідальний за випуск Єфіменко Т.І.

Редактор Еткало О.О.

Підписано до друку 28.01.13 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк. арк. 0,25. Тираж 25. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Українська державна академія залізничного транспорту,
61050, Харків-50, майдан Фейєрбаха, 7.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2874 від 12.06.2007 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

Українська державна академія залізничного транспорту

Кафедра «Облік і аудит»

ПРОГРАМА КУРСУ

з дисципліни

«ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

для студентів і слухачів ІПК напрямку підготовки

6.030509 «Облік і аудит»

Харків – 2012 рік

Програма розглянута і рекомендована до друку на засіданні кафедри “Облік і аудит ” 15 серпня 2012 р., протокол №1.

Укладачі:

проф. Н.В. Чебанова,
доц. Т.І. Єфіменко

Рецензент

проф. О.Г. Кірдіна

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит» .

Мета та завдання навчальної дисципліни

Викладання дисципліни має забезпечити засвоєння студентами основ методики проведення наукових досліджень з бухгалтерського обліку та контролю, набуття ними навичок самостійного творчого пошуку і формування наукової думки.

Мета дисципліни — засвоєння основ методології та методики економічних наукових досліджень з бухгалтерського обліку і контролю; ознайомлення з основними поняттями науки, закономірностями та етапами її розвитку, з історією виникнення і розвитку наук «Бухгалтерський облік», «Економічний аналіз» та «Аудит»; набуття студентами елементарних навичок збору та обробки економічної інформації, а також засвоєння методики виконання студентських наукових праць (рефератів, есе, курсових робіт з профілюючих дисциплін, доповідей, анотацій наукових статей, рецензій магістерських дипломних робіт тощо); оволодіння методикою і технікою оформлення результатів наукових досліджень.

Завдання дисципліни — використати можливості навчального процесу для ознайомлення студентів з основними поняттями науки, закономірностями та етапами її розвитку; з історією виникнення та удосконалення науки бухгалтерського обліку; допомогти їм у засвоєнні основ методики економічних наукових досліджень, у виборі теми магістерської дипломної роботи та оволодінні методикою і технікою оформлення результатів студентських наукових досліджень.

Перелік знань та вмінь, якими необхідно володіти в процесі вивчення курсу

Після вивчення курсу студенти повинні:

знати методику, планування й організацію наукового дослідження в економічному напрямку, а також техніку дослідження, методологічні прийоми написання наукових текстів;

вміти:

- формулювати завдання наукового дослідження;
- планувати і проводити експеримент;
- обробляти отримані результати;
- зіставляти результати експерименту з теоретичними передумовами;
- формулювати висновки дослідження;
- складати звіт, доповідь чи статтю за результатами наукового дослідження;
- застосовувати комплексний науковий підхід до аналізу й опрацювання інформаційних джерел у наукових дослідженнях, а також набути навичок підготовки наукових виступів, статей, тез доповідей, дипломних робіт;

мати уявлення про організацію наукових досліджень, набути практичних умінь та навичок висловлювання особистої думки, навчитися робити наукові узагальнення та висновки.

Програмні матеріали студенти повинні вивчити за інструктивними матеріалами і підручниками, що наведені у списку літератури.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1

Загальні відомості про науку та наукові дослідження

Тема 1. Наука як продуктивна сила

Роль науки в розвитку НТР. Доктрина розвитку української науки. Пріоритетні напрями розвитку науки. Управління у сфері науки. Організація НДР в Україні. Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів, вчені ступені і звання. Роль вузів у розвитку науки.

Тема 2. Сутність, предмет, об'єкти та функції науки. Методи наукових досліджень

Поняття науки, наукових цінностей і етики науки, а також основна мета. Особливості буденного і наукового пізнання. Характерні межі і принципи науковості знань (цілеспрямованість, об'єктивність, системність, істинність, а також наявність безмежності незнань, альтернативність знань і їх старіння). Суть критичного аналізу різних позицій і точок зору. Суть предмета науки як напряму

наукових досліджень. Суть об'єкта науки, зв'язок між предметом і об'єктом науки. Основоположні функції науки: пізнавальна (гносеологічна), дослідницька, навчальна та ін., у тому числі часткові конкретні функції: культурно-виховна, практично-прикладна, нормативна, комунікативна і творча.

Тема 3. Класифікація наукових знань

Наукове пізнання і якість знань – повнота, глибина, систематичність, оперативність, гнучкість, конкретність, чіткість та ін. База знань і її склад. Наукові відкриття – закономірності, властивості і явища. Ознаки класифікації наукових знань. Управління знаннями.

Тема 4. Інформаційна база наукових досліджень

Види й джерела інформації. Державна політика у сфері науково-технічної інформації. Міжнародне співробітництво в інформаційній сфері. Національна система науково-технічної інформації. Правовий режим науково-технічної інформації.

Модуль 2

Опрацювання наукової інформації та підготовка наукових праць

Тема 5. Науковий стиль мовлення

Культура в науковому мовленні. Висловлювання і текст.

Науковий виступ і культура мови. Культура писемної наукової мови.

Види нотування: виписки, план, тези, конспект, реферат. Підготовка виступу.

Структура наукового тексту. Тези. Стаття. Оформлення наукового тексту. Бібліографія, цитати, посилання. Організація роботи з науковою літературою. Наукові документи та видання. Аналіз джерел інформації. Стандартизація термінології. Лексикографія. Економічні словники. Терміни в різних стилях і підстилях мови.

Тема 6. Основні методології наукових досліджень

Методологія наукового пізнання. Дидактичні (філософські) підходи в пізнанні явищ і процесів (емпіризм, раціоналізм, позитивізм, натуралізм, сцієнтизм, феноменалізм, прагматизм, версифікація, а також принципи діалектичного підходу при дослідженні явищ і процесів: історизм, єдність теорії і практики).

Математичні методи дослідження. Статистика і її роль у дослідженнях.

Тема 7. Методика наукових досліджень

Особливості методичної системи наукових досліджень. Поняття методу і методики дослідження. Сучасні методи наукових досліджень: теоретичні, емпіричні і математичні. Активні і пасивні методи експерименту. Застосування математичних методів планування експериментів. Спостереження й експеримент як основні методи дослідження. Роль моделювання для встановлення закономірностей протікання різних явищ.

Тема 8. Вибір напрямку наукового дослідження

Постановка науково-технічної проблеми. Етапи науково-дослідної роботи і календарний план робіт. Приклад вибору робочої гіпотези.

Розроблення технологічної схеми установки для проведення досліджень з урахуванням метрологічного забезпечення; виготовлення і монтаж експериментальної установки. Організація і проведення експериментальних наукових досліджень. Методи графічної обробки даних і підбору емпіричних формул за наслідками вимірювань. Оформлення результатів наукової роботи.

Критерії оцінювання знань і вмінь студентів

Контроль вивчення дисципліни здійснюється на основі оцінювання результатів самостійної роботи студента. Система контролю рівня засвоєння програмного матеріалу складається з двох етапів:

- перевірки рівня теоретичної підготовки студентів;
- перевірки рівня практичної підготовки студентів.

Перший етап передбачає контроль самостійного вивчення студентами програмного матеріалу, який включає теоретичні питання, тестові завдання, задачі.

У процесі теоретичної підготовки студенти орієнтуються на питання для теоретичного опрацювання і користуються завданнями для перевірки знань.

Об'єктами поточного контролю та оцінювання знань студентів є:

а) знання питань дисципліни, висвітлених у домашній письмовій роботі та в ході співбесіди з викладачем під час сесії;

б) вибіркова самостійна робота студента у формі реферату за тематикою кафедри, виконана студентом вдома в міжсесійний період та підтверджена знаннями при співбесіді з викладачем під час сесії;

в) знання питань дисципліни, висвітлених під час модульної контрольної роботи в аудиторії під контролем викладача.

Під час лекцій з дисципліни кожен студент отримує індивідуальні завдання для домашнього виконання. Домашні письмові контрольні роботи, виконані в міжсесійний період і здані на кафедру, підлягають захисту під час сесії в ході співбесіди з викладачем. Кожна робота складається з відповідей на 3 питання. Повна і правильна відповідь оцінюється в 10 балів. Відсутність відповіді по суті питань оцінюється в 0 балів. Відповідь з недоліками (неповна, з помилками, недооформлена) в залежності від суттєвості недоліків оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів.

Розв'язання аналітичної задачі (вибірккові дослідження) оцінюється після перевірки письмового тексту та співбесіди з викладачем у діапазоні від 0 до 10 балів за критеріями оцінювання письмової домашньої роботи, які наведені вище.

Під час сесії студенти виконують в аудиторії під контролем викладача одну контрольну (модульну) роботу, яка складається з тематичних питань. Повна успішна відповідь на кожне завдання оцінюється в 3 бали.

Неповна, з помилками, порушеннями методики розв'язування задач, неправильно оформлена відповідь у залежності від суттєвості недоліків оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів. Відсутність відповіді або відповідь, яка містить застарілі положення чи висвітлення інших питань, не пов'язаних з питаннями контрольної роботи, оцінюється в 0 балів.

1 Критерії оцінювання теоретичних питань:

а) 10 балів – питання розкрито досить глибоко й повно, що свідчить про ґрунтовне засвоєння програмного матеріалу; відповідь – на рівні самостійних роздумів з елементами творчого мислення. Демонструється вміння здійснювати порівняльний аналіз різних

теорій, концепцій, робити логічні висновки та узагальнення; здатність висловлювати й аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певне питання. Використовуються фактичні та статистичні дані, які підтверджують тези відповіді на питання. Студент виявляє знання законодавчих і нормативних актів України, підручників, посібників;

б) 8 балів – досить повна відповідь на питання, яка свідчить про тверде засвоєння програмного матеріалу; демонструється знання законодавчих та нормативних актів України, підручників, посібників, вміле володіння термінологією, елементами економічного аналізу;

в) 5 балів – студент володіє знанням матеріалу на рівні вимог, наведених вище, але в розкритті змісту питань ним були допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, використанні цифрового матеріалу, посиланні на конкретні періоди і дати; питання викладене недостатньо глибоко, у занадто стислій формі;

г) 3 бали – відповідь неповна, безсистемна, має суттєві помилки; вона свідчить про те, що студент засвоїв лише основну частину програмного матеріалу, у нього виникають труднощі під час викладення відповіді на питання;

д) 0 балів - студент зовсім не відповідає на поставлене питання або відповідає неправильно; у відповіді відсутні необхідні докази та аргументи; зроблені висновки не відповідають загальноприйнятим, є помилковими; відповідь містить зайвий матеріал, що не відповідає змісту питання і свідчить про нездатність студента зрозуміти питання; відповідь є повністю ідентичною тексту підручника чи конспекту або тотожною відповіді іншого студента на це саме питання.

2 Критерії оцінювання аналітичних завдань:

1) 10 балів — студент дає повну, вичерпну відповідь. Вона складається з правильного арифметичного результату; доцільного і логічного теоретичного обґрунтування виконаних розрахунків; правильного посилання (за необхідністю) на відповідні законодавчі та нормативні акти;

2) 8 балів — студент дає відповідь на рівні вимог, наведених вище, але під час теоретичного обґрунтування ним були допущені

незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, посиланні на конкретні законодавчі та нормативні акти;

3) 5 балів — студент розв'язує задачу правильно, теоретичне обґрунтування зроблене, але воно є поверховим, або хід розв'язання правильний, теоретичне обґрунтування зроблене, але є арифметична помилка у розрахунках;

4) 3 бали — студент розв'язує задачу без теоретичного обґрунтування виконаних розрахунків;

5) 0 балів — студент зовсім не розв'язує задачі або розв'язує її неправильно; або опис розв'язання є повністю ідентичним опису розв'язання подібної задачі іншим студентом.

Максимальна оцінка за першим етапом контролю - 80 балів.

Другий етап контролю включає перевірку якості виконання практичного завдання, яке складається з 10 позицій і виконується на базі практики. Контроль здійснюється у процесі захисту студентами виконаного завдання на співбесіді з викладачем.

Кожна позиція завдання оцінюється за 20-бальною шкалою (0, 10, 20 балів).

Критерії оцінки подачі і захисту роботи такі:

а) 0 балів виставляється здебільшого тоді, коли студент не подав на кафедрі письмового тексту, виконаного з тієї чи іншої позиції завдання; коли текст письмового завдання є повністю ідентичним тексту письмового завдання іншого студента, а при захисті роботи студент не відповідає на поставлені запитання;

б) 10 балів — коли виконана робота не відповідає всім вимогам методичних вказівок (допущені суттєві помилки в розрахунках, відсутні обґрунтовані висновки), а під час захисту і відповіді на запитання студентом допущені помилки;

в) 20 балів — коли виконані завдання повністю відповідають зазначеним вище вимогам та відповіді студента при захисті - повні.

Максимальна оцінка за другим етапом контролю — 20 балів.

Разом за двома етапами контролю студент максимально отримує 100 балів.

Кількість балів, яка може бути отримана за результатом модульного контролю, дає студенту можливість для підвищення оцінки поточного контролю на один ступінь за державною шкалою:

— з “4” (75-89 балів) на “5” (90-100 балів);

- з “3” (60-74 бали) на “4” (75-89 балів);
- з “2” (35-59 балів) на “3” (60-74 бали).

Таким чином, максимальна кількість балів модульного контролю коливається у межах від 10 до 25 балів залежно від конкретного випадку.

Оцінки семестрового екзамену та семестрового заліку визначаються як середньоарифметичне оцінок двох модулів. Організація виставлення екзаменаційної оцінки та умови її покращення наведені у п.3.4 Положення про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу (тимчасовому).

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до державної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E).

<i>Визначення назви за державною шкалою (оцінка)</i>	<i>Визначення назви за шкалою ECTS</i>	<i>За 100-бальною шкалою</i>	<i>ECTS оцінка</i>
ВІДМІННО – 5	<i>Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок</i>	90-100	A
ДОБРЕ – 4	<i>Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками</i>	82-89	B
	<i>Добре – в цілому правильна робота з певною кількістю грубих помилок</i>	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	<i>Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків</i>	69-74	D
	<i>Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії</i>	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО НО - 2	<i>Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як отримати залік або екзамен (без повторного вивчення модуля)</i>	35-59	FX
	<i>Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)</i>	0-35	F

Список літератури

Основна

- 1 Колесников О.В. Основи наукових досліджень. – Харків: УкрДАЗТ, 2008. – 186 с.
- 2 Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. – Львів, 1990. – 386 с.
- 3 Назарян М.М. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. — Харків: ХІУ, 2007. – 146 с.
- 4 Гриньов А.В., Назарян М.М. Економіка і організація інноваційної діяльності. — Харків: ХІУ, 2005. — 299 с.
- 5 Єріна А.М., Захоржай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навч. посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 212 с.
- 6 П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2003. — 116 с.

Додаткова

- 7 Нормативно-правові акти про наукову та науково-технічну діяльність у вищих навчальних закладах України / За ред. Ю.І. Горобця та М.І. Панова. – Харків: Право, 2009. – 784 с.
- 8 Пентилюк М. Культура мови і стилістика. – К., 1994. – 238 с.
- 9 Пилинський М. Мовна норма і стиль. – К., 1976. – 185 с.
- 10 Струганець Л. Культура мови. Словник термінів. – Тернопіль, 2000. – 473 с.
- 11 Головин Б.Н. Основы культуры речи. – М., 1988. – 228 с.
- 12 Медведев М.И., Назарян М.М. О развитии НИРС в вузах // Ученые записки ХИУ. — Харьков: ХИУ, 2002. — С. 28-29.
- 13 Конюшная Ю.П. Открытия советских ученых. — М.: МГУ, 1988. — Ч. 1, 2. — 582 с.
- 14 Самин Д.К. Сто великих открытий. — М.: Вече, 2003. — 367 с.

